

Balans på arbetsmarknaden

Riksdagsvalsåmål 2027–2031

Kursändring i arbetsmarknadspolitiken

- Målet är en stabil arbetsmarknad, rättvis konkurrens och en tryggad ställning för arbetstagarna.
- Vi föreslår inriktade, fungerande lagändringar som i många avseenden är bekanta från de övriga nordiska länderna
- De flesta förslagen är kostnadsneutrala med tanke på de offentliga finanserna
- Industrifackets hela riksdagsvalprogram publiceras 10.6.2026

Förnya medlingsverksamheten så att den förhindrar arbetskonflikter – avskaffa den lagstadgade exportmodellen

Den lagstadgade exportmodellen har lett till en situation där riksmedlaren förlitar sig på arbetsgivarens åsikter. Det här försvårar en opartisk medling, höjer tonläget i förhandlingarna och ökar antalet arbetskonflikter. Vi föreslår reformer med avsikt att stärka förutsättningarna till lyckad medling och samtidigt minska risken för långvariga arbetskonflikter.

- Riksmedlarens oberoende ökas, en opartisk medling säkerställs och förhandlingsuppgifterna skyddas bättre än i nuläget.
- I anslutning till riksmedlarens byrå inrättas en ny enhet som har till uppgift att ta fram en ekonomisk lägesbild, enligt modell från t.ex från Sverige. Enheten tilldelas tillräckliga resurser. Rätten till information i fråga om material och beräkningsmetoder säkerställs.
- Bestämmelsen om medling i lagen om medling i arbetstvister ses över: medlaren ska inte kunna gå att binda till kriterier som satts upp på förhand när medlingsförslaget ges.

Korrigerera överdrifterna i begränsningen av strejkrätten

Rätten till stridsåtgärder har begränsats på ett sätt som behöver korrigeras. Industrifacket strävar inte efter att häva alla begränsningar som införts, utan att rätta till överdrifterna i dem. Målet är att säkerställa en stark och effektiv konflikträtt, som samtidigt tar hänsyn till samhällets behov att skydda de livsviktiga funktionerna.

- Regleringen kring sympatistrejker ska förtydligas. Begränsningarna ska endast gälla arbetskonflikter som är uppenbart överdrivna sett till det eftersträvade målet.
- Påföljderna i form av gottgörelseböter bör ändras så att böterna för arbetsgivares brott mot kollektivavtal och arbetstagarsidans brott mot arbetsfreden motsvarar varandra. Det högsta beloppet för strejkböter ska sänkas till en allmän nordisk nivå.
- Den personliga sanktionen på 200 euro för deltagande i en olaglig strejk avskaffas.
- Regleringen om skyddsarbete begränsas endast till funktioner som är livsviktiga för samhället, dvs. skydd av liv och hälsa.

Bättre lokala avtal

Reformen av lokala avtal har inte uppfyllt de mål som man ställt när det gäller att öka sysselsättningen eller produktiviteten. Tvärtom har arbetstagarsidans förtroende för lokala avtal försämrats som en följd av reformen. Detta syns också i kollektivförhandlingarna: arbetstagarsidans villighet att utöka utrymmet för lokala avtal har minskat. Industrifacket föreslår riktade åtgärder för att återställa förtroendet och samtidigt svara på arbetstagarnas bekymmer.

- Arbetarskyddsmyndigheternas möjligheter att ingripa i brister i lokala avtal hos oorganiserade arbetsgivare stärks genom att öka resurserna hos myndigheten och skärpa sanktionerna om lokala avtal inte lämnas in.
- Ett lokalt avtal ska träda i kraft först efter att det har lämnats in till myndigheten.
- Lokala avtal ska följa förhandlingsmetoderna enligt kollektivavtal.
- Rätten för förtroendemän att representera hela personalen på arbetsplatsen ska säkerställas i lokala avtal.

Förtroendemannens ställning ska erkännas på alla arbetsplatser

Förtroendemannens ställning bygger främst på kollektivavtal, inte på lagen. Detta har lett till att vissa arbetsgivare vägrar att erkänna förtroendemannens ställning. För att säkerställa att personalen är representerad måste förtroendemannens ställning stärkas genom lag. Modellen kan hämtas från Sverige, där rättigheterna är tryggade genom en egen förtroendemannalag.

- Förtroendemannens ställning ska stärkas i lagen genom att erkänna rätten att välja en förtroendeman på arbetsplatsen, genom att arbetsgivaren förpliktas till att samarbeta och möjliggöra detta och genom att trygga förutsättningarna för att förtroendemannen kan sköta uppdraget under hot om straffrättsliga påföljder (kränkning av organisationsfriheten)
- Bestämmelserna i kollektivavtalet har fortfarande företräde i förhållande till lagen.

Stärka kollektivavtalens allmänt bindande verkan

Förändringar i arbetsgivarföreningar och organisering bland arbetsgivarna har medfört att kollektivavtal och branscher fallit utanför kollektivavtalens allmänt bindande verkan. För att stärka anställningsvilkorens minimiskydd ska den allmänt bindande verkan utvecklas. De föreslagna ändringarna främjar rättvis konkurrens mellan företagen och stöder kraven i EU:s minimilönedirektiv om kollektivavtalens omfattning.

- Kriterierna för att stärka kollektivavtalens allmänt bindande verkan ska ändras så att det mest representativa kollektivavtalet i branschen alltid kan bekräftas som allmänt bindande.
- Den allmänt bindande verkan utvidgas också till branscher som inte har en arbetsgivarförening.

Arbetstagarna ges tolkningsföreträde om kollektivavtal

Arbetsgivaren har företräde att tolka kollektivavtalet. I tvister följs arbetsgivarens tolkning till dess att ärendet har avgjorts genom domstolsbeslut. När tolkningsföreträdet tillfaller arbetstagarna och inte arbetsgivarna ökar produktiviteten då förtroendet mellan parterna stärks och kvaliteten på lokala avtal förbättras. Ändringen av tolkningsföreträdet kan inledas i avtalen och anställningsvillkoren hos oorganiserade arbetsgivare.

- Tolkningsföreträdet om anställningsvillkoren tillfaller arbetstagarna i tolkningar av avtal och anställningsvillkor hos oorganiserade arbetsgivare.

Återställ avdragsrätten för medlemsavgifter till arbetsmarknadsorganisationer

Avdragsrätten för medlemsavgifter till arbetsmarknadsorganisationer stöder en organiserad arbetsmarknad. I Norge ökade arbetsproduktiviteten när avdragsrätten för medlemskap möjliggjordes. För löntagarna är medlemsavgifterna utgifter för förvärv eller behållande av inkomst. Avdragsrätten är en del av fungerande inkomstbeskattning.

- Rätten att dra av medlemsavgifter till arbetsmarknadsorganisationer återställs till fullt belopp (180 miljoner euro)

I Norge ökade arbetsproduktiviteten i och med avdragsrätten:

- Se [Union Density Effects on Productivity and Wages | The Economic Journal | Oxford Academic](#)

Tack!

020 774 001

www.teollisuusliitto.fi/sv

fornamn.efternamn@teollisuusliitto.fi

Industrifacket

teollisuusliittory

teollisuusliitto

Teollisuusliitto-kanalen

teollisuusliitto